

KINYAS

VE

Hakan
Günday

—

Resimleyen:

Emre
Orhun

Türk
Edebiyatı
—
Resimli
Roman

KAVRA

Hakan Günday, 29 Mayıs 1976'da Rodos'ta doğdu. İlk romanını *Kinyas ve Kayra*'yla (2000) edebiyat çevrelerinin ilgiyle izlediği ve kendi okur kitlesini yaratan bir yazar olan Günday'ın eserleri, Doğan Kitap tarafından yayımlanmaktadır: *Zargana* (2002), *Kinyas ve Kayra* (2003), *Piç* (2003), *Malafa* (2005), *Azil* (2007), *Ziyan* (2009), *Az* (2011), *Daha* (2013).

Hakan Günday *Daha* adlı romanıyla Fransa'nın saygın edebiyat ödüllerinden olan Médicis'in 2015 En İyi Yabancı Roman Ödülü'ne layık görüldü.

Emre Orhun, 1976'da Pekin'de doğdu. Yugoslavya, Belçika, İsveç, Norveç ve Türkiye'de yaşadı. Fransa'da iki sene mimarlık okuduktan sonra, asıl ilgi alanı olan resim sanatını geliştireceği Ecole Emile Cohl'u bitirdi. 1999'da Bologna Kitap Fuarı'nda aldığı ödül sayesinde Actes Sud ve Nathan gibi Fransa'nın büyük yayınevleri tarafından fark edilip birçok kitap resimledi. Bir süre Fransa'nın tanınmış gazeteleri *Le Monde* ve *Liberation* için illüstrasyonlar çizdikten sonra, çizgi roman dünyasına geçiş yaptı. Glenat'dan çıkan çizgi romanları, karanlık ve ekspresyonist görselleriyle dikkat çekti.

Birkaç senedir Türkiye'de de çalışan Emre Orhun, Hakan Günday'ın romanlarının kapaklarını resimliyor. Aylık edebiyat-kültür dergisi *Of*'ta birlikte bir köşe hazırladılar. Sanatçının vakit bulduka üzere çalıştığı özgün resimler, başta Paris ve Lyon olmak üzere birçok galeride sergilenmiştir.

Kinyas ve Kayra

DOĞAN KİTAP TARAFINDAN YAYIMLANAN DİĞER KİTAPLARI

Zargana	Azil
Piç	Az
Malafa	Daha
Ziyan	Zamir

KİNYAS VE KAYRA

Yazan: Hakan Günday

Resimleyen: Emre Orhun

Editör: Nevzat Çelik

Yayına hazırlayan: Hülya Balcı

Yayın hakları: © Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Ticaret A.Ş.

Bu eserin bütün hakları saklıdır. Yayınevinden yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Karton kapak 1. baskı / Kasım 2018

Sert kapak 4. baskı / Haziran 2023 / ISBN 978-625-6417-87-8

Her 2000 adet bir baskı olarak kabul edilmektedir.

Sertifika no: 44919

Kapak tasarımı: Geray Gençer

Kapak illüstrasyonu: Emre Orhun

Baskı: Yıkılmazlar Basın Yayın Prom. ve Kağıt San. Tic. Ltd. Şti.

Evren Mah. Gülbahar Cad. No: 62 / C Güneşli - Bağcılar - İSTANBUL

Tel: (212) 515 49 47

Sertifika no: 11965

Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Ticaret A.Ş.

19 Mayıs Cad. Golden Plaza No. 3, Kat 10, 34360 Şişli - İSTANBUL

Tel. (212) 373 77 00 / Faks (212) 355 83 16

www.dogankitap.com.tr / editor@dogankitap.com.tr / satis@dogankitap.com.tr

Kinyas ve Kayra

Hakan Günday

Resimleyen:
Emre Orhun

Önsöz

Hayatımın ilk, belki de son “önsöz”ünü yazıyormuş olmam ihtimali yüksek görünüyor. Alışlagelmiş ya da farklı bir önsöz olmasına yönelik bir çaba içine girmeyeceğim. Okurun baştan bilmesini isterim: Bu önsöz, Hakan Günday’ın Türk edebiyatındaki yerini saptamaya yönelik değerlendirmeleri içermeyecek, yirmi üç yaşındaki genç bir adamı ve ilk romanı *Kinyas ve Kayra*’yı anlamaya çalışmakla sınırlı kalacaktır.

İlk baskısından bu yana on sekiz yıl geçmesine karşın, zaman zaman konuşulduğunu duyuyorum ve tanık oluyorum *Kinyas ve Kayra*’nın yayımlanma öyküsüne. Bu öykü, Hakan Günday’ın yazar olarak edebiyat dünyasına kocaman bir adım atışının da öyküsüdür aynı zamanda. Evet, buradan başlamak.

Pek çok küçük-büyük yayınevini kapısından geri çevrilmiş olan Hakan Günday’ın, Bret Easton Ellis’in *Amerikan Sapığı* romanının bizde (Om Yayınevi, 1999) yayımlanmış olmasından da cesaret alarak, “*Kinyas ve Kayra*” adlı dosyasıyla yayınevine gelişini dün gibi hatırlıyorum. Yayınevinin dahili telefonundan aranıp dosyası olan genç bir arkadaşın geldiği, kendisini görmemde fayda olacağı söylendiğinde, kalkıp odaya gittim. Masanın bir köşesinde, siyahlar giymiş, oturduğu koltuğu dolduran genç, esmer bir adam çayını yudumluyordu. Masanın üzerinde, tek elle zor kavranılacak kalınlıkta, bir A4 dosyası duruyordu. “Hoş geldin” faslından sonra, dosya hakkında sorular sormaya başladım. Gözümün içine bakarak, 9 puntuyla tahmini 600 sayfa civarında tutacak olan romanı üç ayda yazdığı-

nı söylüyordu karşımdaki genç adam; kendinden emin, gür ve tok bir sesi vardı. Hani şu sıkça rastladığımız, ne kadar iyi ve yetenekli şair olduklarını kanıtlarcasına, “Sekiz on defter dolusu şiirim var” diyenler gibi değildi Hakan Günday; yine de, üç ay gibi bir süre oldukça kuşku vericiydi. “Üç ay mı?” Yüzümdeki ve sesimdeki şaşkın ifade, ihtimal ona, “yine mi gol değil” duygusunu vermiş olabilirdi. En çok etkilendiği yazarın Louis Ferdinand Céline olduğunu söylüyordu, özellikle de, *Gecenin Sonuna Yolculuk* adlı romanından. Demek orijinalini okumuştun! Hımm! Çünkü, Yiğit Bener, o sıralarda yayınevimiz için çevirisine yeni başlamıştı *Gecenin Sonuna Yolculuk*’un. Her edebiyatsever gibi ben de merakla bekliyordum çevirinin bitmesini. Beckett’tan Sartre’a, Henry Miller’dan Bukowski’ye kadar pek çok yazarın esinlendiği Céline, genç yazar adayımızı nasıl etkilemişti acaba? Nazist ve Antisemitist olduğu bilinen yazardan ideolojik bir kazık yemediğini umarak, bir taraftan onunla konuşuyor, bir taraftan da kalın dosyayı dizlerime koymuş, göz atıyordum. Yürek çarpıntılılarıyla dosyanın ilk iki sayfasını okuyuşumu izlediğinden emindim. Her iyi edebiyat okuru bilir ki, okuduğumuz ilk şiirdeki bir imge, ilk sayfadaki bir betimleme, benzetme... nasıl bir şiirle ya da romanla karşılaşacağımızın önemli ipuçlarını verir bize. Birkaç gün sonra kendisini arayacağımızı, bu arada başka bir yayınevine gitmesine gerek olmadığını söyleyerek uğurlamıştım kapıdan. Son aylarını yayınevlerinden gelecek telefonları beklemekle geçirdiğini tahmin etmek zor değildi. O yüzden elimi ça-

buk tuttum. Çok değil, bir hafta geçmeden de yayınevinde, karşımdaki bir masada çalışırken buldu kendini Hakan Günday: Zeki-ydi, hızlıydı, çalışkandı. Kendisinden önce bir-riken bilgiyi, tecrübeyi ikiletmeden alıyor ve hemen kendince olana dönüştürüyordu. Sa-nırım üç aydan fazla sürdü romanın yeniden yazılıp toparlanması. 2000 yılında da, ki-ta-bevlerinin raflarında yerini aldı *Kinyas ve Kayra*.

Kinyas ve Kayra, bu önsöz yazıldığı sıra-da 66. baskısını yapmış durumdaydı. Ha-kan Günday da kırklı yaşların başında şim-di. Yayımlanmış yedi romanı daha var. On-larca yabancı dile çevrilmiş ve ödüller alı-yor. Bu romanlardan dördünü, *Kinyas ve Kayra* (2000) *Zargana* (2002), *Piç* (2003) ve *Malafa'yı* (2005) otuz yaşından önce yazı-yor. Aklıma Virginia Woolf'un şu cümle-si geldi: "Otuzunuzdan önce yazdığınız hiç-bir şeyi yayımlatmayın." Çağdaş edebiyatı-mızın roman geçmişine baktığımda, bilinen önemli yazarlarımızın Woolf'un sözüne çok büyük oranda uyduklarını görüyorum. Bir-kaç istisna var elbette. Sözelimi Fakir Bay-kurt: *Yılanların Öcü* yayımlandığında yirmi beş yaşındaydı. Orhan Pamuk da söylene-bilir: *Cevdet Bey ve Oğulları*'yla Milliyet Roman Ödülü'nü yirmi yedisinde almasına rağmen, kitap üç yıl sonra yayımlanmıştı. Yine dün-ya edebiyatından birkaç örnek vermek ge-rekirse: *İnsancıklar* Dostoyevski yirmi beş, *Genç Werther'in Acıları* Goethe yirmi beş, *Buddenbrook Ailesi* Thomas Mann yirmi altı yaşındayken yayımlanmıştı.

Hakan Günday'ın yaşına niye vurgu ya-pıyorum? Yeteneğini öne çıkarmak için ola-

bilir mi? Tabii ki! Ortalama değil, kırk yıl-da bir karşımıza çıkacak olan bir yetenek-ten söz ediyorum çünkü! Genç yaşta yazıl-mış ve kalıcı olmuş ilk yapıtlara genellikle şairlerde rastlarız. Açıklanabilir pek çok ne-deni var bunun ama yazımızın konusu de-ğil. Gözümden, bilgimden kaçmış olma ihti-malini bir kenarda tutarsak, yirmi üç yaşın-da yazılmış, aynı yıl yayımlanmış *Kinyas ve Kayra* tek örnekmiş gibi duruyor.

Çok özel bir yeteneğe sahip olmak, *Kin-yas ve Kayra* gibi başarılı bir romanı yazmak için yeterli mi peki? Yetenek gerekli ama tek başına yeterli değil. İlk romanını yirmi üç değil de, otuzlu yaşlarda (Oğuz Atay, *Tutu-namayanlar*) ya da kırklı yaşlarda yazsaydı (Vedat Türkalı, *Bir Gün Tek Başına*) çok daha farklı bir roman okuyabilirdik dili, kurgusu, ironisi, eleştirel aklı vb. Evet, ihtimal dahi-lindeydi. Tam tersi de düşünülebilir: O yaş-ları bekleyen Hakan Günday, belki de yaz-maktan çoktan vazgeçmiş olurdu ve biz onu okuma şansı bulamayabilirdik! Bunu hiçbir zaman bilemeyeceğimize göre şu sonuca gö-nül rahatlığıyla varabiliriz: Demir tavında dövülmüş, roman yaşında yazılmış ve tam vaktinde yayımlanmış!

Meraklısı değilse okur, elindeki kitabın hangi koşullarda yazıldığıyla, yazarının o sı-rada kaç yaşında olduğuyla pek ilgilenmez doğal olarak; beğenir ya da beğenmez, etki-lenir ya da etkilenmez. Eğer bir yapıtı edebi-yat tarihi içinde bir yere koyacak ve anlam-landırırsak, beğenmenin, etkilenmenin dışında başka kavramlara da ihtiyaç duya-rız. *Kinyas ve Kayra*'nın yazıldığı 2000 yılı-na Türkiye hangi politik süreçlerden geçerek

geldi, yayın dünyası, edebiyat ortamı nasıldı, ne tür romanlar okunuyordu, gelecek yıllar, her açıdan, ne gösteriyordu ya da göstermiyordu kısaca bakmakta fayda var. Böylece *Kinyas ve Kayra*'yı, dolayısıyla genç Hakan Günday'ı daha iyi anlayabiliriz diye düşünüyorum.

“Anadil” kavramından ödünç alarak söylersem, kendi “anakültür”üne doğmamış olan Hakan Günday, sosyal ve kültürel alt yapısını Avrupa’dan alıp, 12 Eylül yasalarının hâlâ yürürlükte olduğu, kayıpların, açık infazların vaka-i adiyeden sayıldığı bir dönemde, liseyi okumak için Ankara’ya geliyor. Belki, sokağındaki bir evin “güvenlik güçlerince” kuşatıldığını, insanların, sonucuna hiç de yabancı olmadıkları bir gerilim filmini izler gibi olay yerine toplandığını ve gerçekleştirilen “açık infaz”ı, “iyilerin kazanması” olarak algılayıp alkışladıklarına tanıklık ediyor ya da televizyondan izliyor, gazetelerde okuyor. Zor bir durum! Kafası, ruhu, hayalleri altüst oluyor. Hangi yoldan olursa olsun köşeyi dön(e)meyenlerin adamdan sayılmadığı bir ülkede ne yapacak da kendini daha iyi hissedecek? Mütercim tercümanlıkla Mülkiyeli olmak arasında gidip geliyor. Etrafındaki gençlerin pek çoğunun çarkın dişlilerinden biri olmaya çalıştığını görüyor. Kiminle neyi ne kadar konuşacak, paylaşacak? Müzikle ilgileniyor; şarkı sözleri yazıp besteliyor ama bu da yeterince tatmin etmiyor. Liseyi bitirince Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Mütercim Tercümanlık Bölümü’ne giriyor. Henüz geleceğini göremiyor. Ertesi yıl Université Libre de Bruxelles’in Siyasal Bilimler Bölümü’ne

geçiyor. Bir yıl sonra da Ankara’ya geri dönüyor, Siyasal Bilimler Fakültesi’nde okumak için. Kafasında binlerce soru var hayata dair yanıtlarını aradığı; kimisini bulduğu, çoğunu bulamadığı.

Onca Yoksulluk Varken (Emile Ajar), onca savaş, ırkçılık, ayrımcılık, vahşi kapitalizm... Dinsel önermelerin, “Yalan Dünya” dedikleri içine doğduğu dünyayı verili ve dayatılmış haliyle kabullenemiyor. İtirazı var! İtiraz edilen sistem sonuçlarıyla ortadayken, çözüme yönelik ayakta kalabilmiş önermeler, mücadele süreçleri ufukta bir yerlere çekilmiş ya da orada bir yerde olduğu varsayılırken, ne yapabilir? Kimi politik söylemler onu yeterince ikna etmiyor. Bir şeyler hep eksik kalıyor. İçinde büyüyen isyan bir yolunu bulup dışarı çıkmak istiyor ama nasıl? Aidiyet duygusu edinemiyor. Çaresizlik, karamsarlık, umutsuzluk, bezginlik, bıkkınlık... kol geziyor! Her anlam arayışının koca bir anlamsızlığa dönüştüğü, her türlü şiddetin olağanlaştığı, akıl yerine dinsel bağnazlığın, demokratikleşme yerine her türden tek tipleşme kuşatıcılığında itirazını nasıl dile getirecek?

Düşünen, dünyada ve ülkesinde neler olduğunu, neler döndüğünü fark eden insanın en büyük açmazı, çare üretmemektir. Bir kez farkına varan insan, olan biteni görmezlikten gelemez! Arayış, telaşa dönüşür. Bunalım kapıdadır. Tutunmak, katlanmak çok zordur hayata. *Tutunamayanlar!* Henüz okumamıştır Oğuz Atay’ı. Ne Selim Işık’tır ne de Turgut Özben! Çok gençtir Hakan Günday. Henüz tutunamayacak yaşa gelmemiştir! Belki de bu yüzden tutunacaktır!

Kalburüstü her yazarın yazma hikâyesi, kimi benzerlikler gösterse de, çok farklıdır birbirinden. İnsan bazen kendini fark edebilmek için kontrasta ihtiyaç duyar! Kendini fark edersen ötekiler tarafından fark edilirsin! Beyazsan siyahın üstüne konacaksın, siyahsan beyazın! Bilgi, bilinçli bir tasnife tutulmasa da her zaman, kendiliğinden birikmeyi sürdürür belleğimizde; sezgilerimizi, reflekslerimizi güçlendirir. Yoğun arayışlardaki telaş, yerini sakinliğe bırakır. Sakin kalabilmek, hız edinmektir kendine. Karar verebilmeyi sağlar sakin kalabilmek.

Sıradan olmadığını hisseden insanlar, kendileri için tanımlanmış hayatlara sığ(a)mazlar! Çok para kazanmak, köseyi dönmek, söz gelimi yüksek bürokrat olmak sıradanlıktan kurtarır mı insanı? Kurtarmayacağını düşünüyor ve yazmaya karar veriyor Hakan Günday. Edebiyatla arası iyi, üç dilde okuyabiliyor, amacına uygun okuma listeleri yapabilecek ön bilgiye, iyi metinleri ayırabilecek estetik beğeniye sahip. “Ben de yazabilirim” diyor içinden. “Daha da iyilerini yazabilirim!” Bütün iyi yazarlar, buna benzer cümleleri mutlaka kurmuşlardır. Başka türlü nasıl başlanır ki yazmaya? Geçerken uğrayarak, bakalım yazabiliyor muyum, diyerek *Kinyas ve Kayra* gibi bir romana başlanamaz, başlansa da bitirilemez! Yazmak, hayatını nasıl sürdüreceğine karar vermek anlamına geliyor Hakan Günday için. Kendini hazır hissettiği an kararını alıyor; ayağının ucuyla sıcaklığını yoklamıyor, bütün gövdesiyle tereddütsüz dalıyor suya: Okyanusa!

Yazabileceğini hissetmek, sezmek; daha çokukken dans etmek, sesi güzel olmak, hız-

lı koşmak gibi çok erken yaşlarda çevresi ve kendisi tarafından kolayca fark edilebilecek bir şey değildir. Türkü yakmak gibi de değildir roman yazmak; bambaşka bir yetenek, bambaşka bir akıl, bambaşka bir duygu, bambaşka bir bilgi, bambaşka bir zekâ, bambaşka bir disiplin, bambaşka bir kararlılık, bambaşka bir sorumluluk ister; hele de yeni bir ses ve soluk olunacaksa! Büyük ve çok zorlu bir işe giriştiğini en başta biliyor Hakan Günday.

Yirmi üç yaşında, dergilerde öykü ya da şiirleri yayımlanmamış, eleştirilerden geçmemiş genç yazar aday, nasıl oluyor da ilk ve hacimli romanında acemiliğin bütün tuzaklarından ustaca kurtuluyor? Az önce yukarıda saydığım “bambaşkaları” bir araya getirebilme kapasitesine sahip olduğu için yapabiliyor!

Genç yazar adaylarının yararlanacağını da umarak birkaç saptama yapayım:

1. Hemen hemen her genç yazar (adayı) kendisinin yaşadığı, tanıklık ettiği olaylardan, dinlediği hikâyelerden, okuduğu romanlardan, izlediği filmlerden vb. yola çıkarak kurgular ilk romanını. Hakan Günday bunu yapmıyor. O yıllarda çok satması muhtemel olan polisiye, tarihsel, fantastik bir konuyu ya da popüler bir kimliğin hayatını vb. yazmak yerine, sonunu kendisinin de merak ettiği, yaşam-ölüm gibi iki yakıcı, yıkıcı gerçeğin git gelinde zihinsel bir yolculuğa çıkardığı karakterlerinin üzerine inşa ediyor romanını.

2. Yine yazar bildiği, yaşadığı kent ve ülkelerden çok, okyanus kıyılarını seçiyor ro-

man kahramanlarına mekân olarak. Bu da cesaret işi! Belli ki iyi araştırmış. O ülkelerdeki yasadışı ilişkiler, ilişkilene halleri, konuşma tarzları, argoları, yeme-içme-yaşama mekânları, araba markaları, giysileri, yolları vb. bilenler tarafından kolayca yanlışa çıkarılabilir çünkü. Çok zekice ve ustaca yapıyor yazar bunu. Böylece, hem okurun merak duygusunu çoğaltıyor, hem de kendi bilgisine inanmalarını sağlıyor. Türkiye'yi çevreleyen denizlere değil de, "Okyanus"a bakıyor roman karakterleri, sesini dinliyorlar geceler boyu büyük dalgalarının. *Kinyas ve Kayra*'nın okurda yarattığı "tsunami" etkisinde mutlaka bir rolü olmalı bu okyanusun!

3. Sevgiliye mektup yazmıyor! Pek çok genç yazar ve şairin düştüğü bir tuzaktır "sevgiliyi" etkileme çabası. Tam tersine, okuru, alışık olmadıkları tema ve konuyla, farklı bir üslupla, uzun devrik cümlelerle, kavramlarla, empati yapmakta zorlanacakları sert karakterlerle baş başa bırakıyor; ne okura, ne yayıncısına, ne edebiyat ne de politik iktidara şirin görünmeye çalışıyor, en başından mesafeli tavrını koyuyor.

4. Bir taraftan verili iktidarların Osmanlıcaı özendirmesi, eğitimdeki yetersizlik, teknolojik ithalat, İnternet dilinin ya da dilsizliğinin yaygınlaşması, dizilerdeki yanlış kullanımlar gençleri yarı bozuk Türkçe, yarı bozuk İngilizce konuşur hale getirdi. Bu gençlerin bir bölümünün kendi okuru olacağını elbette hayal etmiştir ama onlara şirin görünmeye çalışmıyor Hakan Günday; Türkçeyi özenli kullanıyor, gerektiğinde anlamı kuvvetlendirmek için cümlelerini devrikleştiriyor. Gençliğinin, acemiliğinin ar-

kasına sığınmıyor. Edebiyatın gereklerini yerine getiriyor; üstelik çocukluğunda, Türkçeden çok, başka dilleri daha çok konuşmuşken.

5. Cesaret göstermek ya da cesur olmak. Boğulacaksın büyük denizlerde boğul ya da yüzeceksen okyanuslarda yüz! Günlük yaşantısındaki Hakan'dan farklı olarak, yazar ken hiç de mütevazı ve terbiyeli olmak zorunda hissetmiyor kendini. Ortalama okurun alıştığı hikâyeleri, alıştığı dilde anlatmıyor, tam tersine, görmekten, duymaktan, konuşmaktan kaçındıkları, korktukları ne varsa önlerine koyuyor. Beni sevmek zorunda değilsiniz, diyor. Onuncu romanını yazan tescilli bir yazar gibi, karakterlerine iri iri laflar ettirmekten çekinmiyor. Edebiyat dünyasının kimi kural ve dengelerini gözetmekten çok, masada yerini almak, bir başka ifadeyle, dalgalı, girdaplı, sislerin arkasında olduğunu kuvvetlice hissettiği "adasını" bulmak için daldığı okyanusta kendi yüzme stilini ve ahengini önemsiyor.

Benim de, bu önsözü yazarken yanıtlı aradığım asıl soruya gelelim. Bir genelleme yaparsam, edebiyatın roman üzerinden sektörleştiği, önce ihtiyacın yaratılıp sonra ürünün piyasa sürüldüğü, medyanın yarattığı popüler kişilerin yazdığı popüler romanların okunduğu, yabancı dizilerin ehlileştirilerek yeniden çekildiği, en alt algıya hitap eden seri sinema filmlerinin izlendiği bir dönemde, kimi felsefi kavramların sıkça yer aldığı, yan yana kolayca düşünemeyeceğimiz nesne, olay, davranış, duygu hallerinin birbirine benzetilerek, karşılaştırılarak, çar-

pıstırılarak kurulan uzun ve devrik cümlelerle örülen bu hacimli roman, nasıl oluyor da, genç yaşlı demeden, yüz binlerce insana kendini okutabiliyor?

Artık yetenekten söz etmeyelim, o, elde var bir! *Kinyas ve Kayra*'dan sonra yazdığı romanlarda da görüleceği gibi, daha önce dilendirilmemiş, akla gelmemiş, farkına varılmamış ya da değişik kaygılarla görmezlikten gelinmiş konuları cesaretle yazmak, iyi yazmak, sağlam bir kurguyla karakterlerini sahici kılmak, dolayısıyla okurunu inandırmak. Bir haslet midir bu; kendiliğinden, yaradılıştan gelen bir şey? Hayır. Yetenek elde var bir, dediğimize göre; etik, estetik ve ideolojik bir tutumdan, içinde yaşadığı topluma, insana, yazma ve yaratma pratiğine karşı duyduğu sorumluluktan söz edebilir ve "İtiraz" kavramına gelebiliriz artık.

Az sayıda tersi örnekler olsa da, bir yazarı ötekilerinden farklı ve kalıcı kılan, öncelikle zihni, zekâsı, bilgisi ve vicdanıdır. Yetenekli olup da yeteneklerini verili egemenlik sisteminin emrine vermiş sanatçılar yok mudur, vardır, ama bunların sayısı, sadece Türkiye'de değil, bütün dünyada parmakla gösterilecek kadar azdır. Egemenlikçi sistemle buluşanların sayısı hiç de az değildir gerçi, ama onlara da "sanatçı" demek pek mümkün görünmüyor! Bu, sözüm ona sanatçıların, itiraz etmek gibi akli ve vicdani sorumlulukları yoktur. Nasıl bir dünyada ve ülkede yaşadıklarını bal gibi bilirler bilmesine de, itiraz etmek çıkarlarına uygun düşmez. Yazdıkları da verili popüler kültürü çoğaltmaktan, sistemi yeniden üretmekten öteye geçmez. İtiraz etmek, muhalif ol-

mak... Büyük yazarların kavramsal itirazlarını günlük hayatlarında ne oranda dile getirdikleri elbette tartışılabilir, ama şurası kesin: "Gerçek"le "ideal olan" arasındaki trajik çelişkiden hareketle, daha iyi bir dünyanın mümkün olduğunu hep hissettirdiler, söylediler; aklımızda, zihnimizde, kalbimizde sarsıcı ve kalıcı etkiler bıraktılar.

Evet, Hakan Günday'ın bir itirazı var. İtiraz'ın isyana dönüşmüş halidir *Kinyas ve Kayra*! 12 Eylül cehenneminde büyümek zorunda kalmış gençliğin çaresiz isyanıdır. Çaresiz de olsa, isyan isyanıdır!

Öleceğini bilmekle en başında yaralanan, egemenlikçi sistem tarafından cehennem tehdidi ve cennet vaadiyle aklı, bedeni büyük oranda teslim alınan insan, olmakla olmamak, yaşamakla ölmek arasında gidip gelmektedir. Yaşamak ve ölmek! Yaşamla ölüm arasındaki o incecik çizginin ya da nihayetinde ölümün galebe çalması gerçekliğindeki trajiklik duygusunu anlatmakla kalmıyor *Kinyas ve Kayra*, yaşamak ve ölmek kavramsalına yüklenmiş anlamların ortak kabulünün dışına çıkılabilir mi, bunu sorguluyor. Kurtuluş reçetesi önermiyor elbette. Bu da, bir tür cennet vaadi olurdu! Edebiyatın da böyle bir işlevi yok zaten. Herkül Milas ve Özdemir İnce'nin çevirdiği Yannis Ritsos'un "Kararmış Çömlek" şiirinin kısa bir bölümü derdimi daha iyi anlatacaktır: "İşte bak, kardeşim, sonunda öğrendik konuşmayı / tatlı tatlı yalın konuşmayı. / Anlaşabiliyoruz şimdi -fazlası da gereksiz. / Ve yarın diyorum, daha da yalın olacağız / tüm yüreklerde, tüm dudaklarda aynı ağırlığı edinen / sözleri bulacağız / adıyla anılacak her şey, / ve öte-

kiler gülümseyip “böyle şiirleri / biz de yüzlerce yazabiliriz” diyecekler. Bizim de / istediğimiz bu işte. / Çünkü şarkımız insanlardan ayrı sivrilmek için değil, / kardeşim, / insanları birleştirmek içindir şarkımız.” En iyi ve en fazla bu kadar söylenebilir!

Belirlenmiş ve tanımlanmış hayatların hayalleri de tanımlanmış ve belirlenmiştir; daha fazla maaş, kâr, daha büyük ev, daha lüks araba, daha lüks, daha büyük, daha daha... Kinyas’ın da, Kayra’nın da temel derdi bu: Sorgulamak, eleştirmek, değiştiremeyip çaresiz kalınca da tümünden reddetmek. Yaşamak; okumak, askere gitmek, çalışmak, evlenip çoluk çocuk yapmak, o çocukları okutmak, iş bulmak, evlendirmek, bir dine ve milliyete inanmak, ait olmak mıdır? Anamlı yaşam bu mudur? Ya ölmek? Yaşamın doğal sonucunu beklemek midir ölmek? Koca bir kanser hücreğine dönüşerek, yenilen içilen her şeye sinmiş bu dünyada parça parça yaşayarak, başka bir ifadeyle, parça parça ölüyor mi sona varmak... Savaşların neden çıkarıldığını bilirken bir cephede ölmek mesela! Onca çileye öteki dünya için katlanmak! Çözumsuzlük. Kafalar karışık. Son otuz kırk yıldır, belki de tarihin hiçbir döneminde, bu coğrafyada yaşayan insanların kafası bu denli karışık olmamıştı.

Okuyan, eli kalem tutan iki genç adam, Kinyas ve Kayra, kendilerine sunulan, sınavlardaki gibi, en fazla dört seçeneekli hayatı sorguluyor, eleştiriyor ama çözüm bulamıyorlar. Kentte kalıp, işte beyaz yakalı, evde baba, meyhanede-barda ya da bir sahil kasabasında nihilist edebiyatın bulanık sularında bohem olmak istemiyor, konuştukları di-

lin, kültürün ve ailelerinin baskılamasından kurtulmak için olabildiğince uzaklara gidiyorlar: Kendi kaderlerini tayin etmeye! Kendi yaşamımıza, nasıl yaşayacağımıza mademki biz karar veremiyoruz, öyleyse nasıl öleceğimize biz karar verelim, diyor kahramanlarımız. Bu beden yaşadıkça zihin sorgulamaktan vazgeçmiyor madem, öyleyse bedenimizi susturmanın bir yolunu bulalım!

Gerçekleri bir kez gören insan, gözlerini kapatsa da görmeyi engelleyemez, zihnin sorgulamasını susturamaz! Zihinlerini susturmak için kendi bedenlerini öldürmeye karar veren insanlar, başkalarına neler yapmaz! Tek bir eylemle sınırlı sorumluluk duygusu. O an’a kadar her şeyi yapabilme özgürlüğü. Sonsuz özgürlük! Eleştirdikleri sistem bu denli kirliken kendileri ne kadar temiz kalabilirlerdi ki? Okurun yabancı olduğu bir macera başlıyor; molası az olan, zihinsel ve bedensel aksiyonlarla örülü, birbirini takip eden, iç içe giren, ayrışan. Zihinsel sorgulamalarda kimi zaman tekrara düşse de, roman kendini okutmayı nasıl sağlıyor peki? Öncelikle aksamayan tertemiz bir kurgu. Geniş bir yelpazede dolaşan bilgi ve kelime dağarcığı. Ve en az kurgu kadar önemli olan, yazarın, dolayısıyla yarattığı karakterlerin sahiciliği. Genç yazar, ilk romanı olmasına ve sonucuna, yani etkisinin ne olacağına dair en küçük bir fikri yokken, hayret ve hayranlık uyandırıcı bir şekilde cesur davranıyor kendine, roman karakterlerine ve okura karşı. Daha önce söylenmemiş, daha önce söylenmemiş bir şekilde söyleyerek, kendilerine ve çevrelerine her türlü iyiliği ve kötülüğü yapabilecek kudrette-

ki karakterlerin sahiciliğine okuru inandırıyor. İyi edebiyat da burada ortaya çıkıyor. İnsanın içinde biriken öfke ve şiddet duygusunu, kişisel olmaktan çok toplumsal, Türk edebiyatında daha öncesinde görülmemiş bir şekilde açığa çıkararak, içerikte yenilik, hatta öncülük yapan Hakan Günday, biçimde bir yenilik arayışına gitmemiş. Bence iyi de yapmış. Yeni bir kurgu ve anlatım biçimi aramak yerine, yeterince rengi ve aksiyonu olan hikâyesini, pastel bir fon üzerinde daha bir görünür ve çarpıcı kılmış. Temel desen eğitimi almadan formu bozmaya kalkan kötü ressamlar ya da öznesi yüklemine yakışan cümleler kurmayı becermeden cümle bozmaya kalkan kimi yazarlar-şairler gibi davranmamış. Neyi ne kadar yapabileceğini bilmek, hissetmek, yazarı sahici ve güçlü kılıyor! Klasik bir kurgu içinde karakterlerin macerası sonlanırken, okur, kafasında ki onlarca soruyla baş başa kalıyor.

Karakterlerden birinin yüzünü yaşama çevirmesi (Her an geriye, okyanusa dönebilir!) yazarın sistem eleştirisinden vazgeçmesi anlamına gelmiyor. Her iki karakterin de geldiği son noktayı “iyi” ya da “kötü” diye tanımlamıyor, okuru yönlendirmiyor. Hakan Günday, okuru kafasındaki sorularla baş başa bırakırken, Kinyas ve Kayra karakterleri aracılığıyla girdiği büyük maceradan sağ salim çıkıyor. Nasıl mı oluyor? Hakan Günday için yazmak, mecazi anlamda “yaşamak”, Mülkiyeli ya da kuyumcu olmaksızın, “ölmek” anlamına geliyordu. Tercihi netti: Yazmak! Kinyas ve Kayra, maceralarını okuru ikna ederek sonlandırırca Hakan başarmış olacaktı! Her iki karakterin de elinde kalem

vardı, konuşmaktan çok yazıyorlardı birbirlerine. Yazdıklarının bir gün roman olmasını istiyorlardı. Romanın iyi gittiğine kanaat getiren Hakan, kimi ünlü yönetmenlerin birkaç sahnede görünmesi gibi, o da, yazar Hakan Günday olarak birkaç sayfada karşımıza çıkıyor. Kinyas ve Kayra'nın kurgusal macerası sonlanırken, Hakan Günday'ın gerçek macerası başlıyor. Karakterlerinin kendisine göndereceğini söylediği dosyayı alıp, gönül rahatlığıyla yayınevlerinin yolunu tutuyor. Güzel hikâye. Bilmediği bir şey vardı ama: Yayımlatabilmek, bazen bir romanı yazmaktan daha zordur!

Evet, Hakan Günday, daha ilk romanında kendi edebiyat adasına çıkmayı başardı. Diğer romanlarında da görüleceği gibi, dünyada ve Türkiye’de dönemin çok satan konularıyla hiç ilgilenmedi. Hiç kimsenin okurunda gözü yok! Aykırı ve yeni hikâyeleriyle, sert ve cesur diliyle, kıvrak zekâsı ve kalemiyle kendine özel bir okur-hayran kitlesi yarattı.

İlk kitabında kendi üslubunu bulmakla kalmayıp, sonradan yazacaklarının referanslarını da ortaya koyan ender yazarların başında geliyor Hakan Günday.

Bazı “ilk romanlar”, uzun boylu doğar: *İnce Memed, Bir Gün Tek Başına, Tutunamayanlar, Savaş ve Barış, Ve Durgun Akardı Don* gibi, *Kinyas ve Kayra* da, uzun boylu doğmuştur!

Çok daha iyilerini yazsa bile Hakan Günday, bana göre, *Kinyas ve Kayra*'nın gölgesi hep uzun kalacaktır!

Nevzat Çelik
2018, İstanbul

OMNES VULNERANT ULTIMA NECAT!
Hepsi yaralar, sonuncusu öldürür!

Elif Görür'e

İçindekiler

Birinci kitap	
Kinyas, Kayra ve Hayat	21
İkinci kitap	
Kayra'nın Yolu	207
Üçüncü kitap	
Kinyas'ın Yolu	349

Birinci kitap

Kinyas, Kayra ve Hayat

Asansör dördüncü katta durdu. Kapısının da 17 yazan daireye girdik. Tahmin ettiğim gibi evde çok az mobilya vardı. Salonun duvarları fotoğraflar ve afişlerle kaplanmıştı. Ortada, eskiciden alınmış izlenimi veren ceviz yemek masası, ucuz barlarda çıkması muhtemel kavgalarda hasarı önlemek amacıyla yere çakılmışçasına duruyordu. Ve dört adet çelik sandalye tarafından kuşatılmıştı. Yerlerde yüzlerce içki şişesi parkeyi bir halı gibi kaplıyordu. Kapalı perdelerden, pencerelelerin çok uzun zamandır açılmadığı anlaşılıyordu. Zaten havaya hâkim olan keskin alkol ve tütün kokusu da bunu gösteriyordu. Masanın üstündeki boş ve dağıntık kâğıtlar, cephedeki cesetler gibi, birileri tarafından toplanmayı bekliyordu. Ve salondaki en değerli eşya, kâğıtların yanında duran, üç ayrı köşedeki abajurun ışığıyla hayat bulan, olduğu yere kendini hiç de ait hissetmeyen ve benim çok eskilerden hatırladığım altın kaplamalı dolmakalemdi. Hareketsiz bir şekilde bir süre ayakta kaldıktan sonra oturmamı işaret etti. Çelik sandalye parkede, yıllar önce üstünde birbirimize hayatı anlattığımız salıncağınkine benzer bir ses çıkardı. O da karşıma oturdu. Arabadan beri hiç konuşmamıştık ve hâlâ sabahın dördünün, o insana kendinden başka kimseyi dinletmeyen sessizliği evi işgal ediyordu. Ayağının yanında duran bir votka şişesini alıp masaya koydu. Gülümsedi. İkimizin de Absolut'la ilgili hikâyeleri vardı. Ve o an, birbirimizi ne kadar uzun zamandır tanıdığımızı düşündüm. Yaptıklarımızı, yolculuklarımızı, kavgaları-

mızı, her şeyi... Sol elini beline doğru götürdü. Ceketinin arkasında kaybolan eli, sandalyelerle aynı parlaklıkta olan bir cisimle geri döndü. Dirseği masada, bana doğrulttuğu bu çelik, içinde 38 kalibrelik yaralama ve ölümler besleyen Smith ve Wesson isimindeki adamları fazlasıyla zengin etmiş, kısanaamlulu bir altıpatlardı. Tabancanın topunda sarı sarı tebessüm eden kurşunları görebiliyordum. Zaten sarıyı hep ölüme yakıştırmışumdur. Öldüren ishalin, sıtma sıcağının, Azrail'in dişlerinin sarısı... Aklımdan geçenler bunlardı, ancak şaşırمام gereken bir durum vardı karşımda. Yirmi yıldan fazla bir süredir tanıdığım biri alnıma doğru silah uzatmış ve ölümümün doğal yollarla olmasını sağlamaya çalışıyordu. O da, ben de yıllardır hiçbir şeye şaşırmadığımız için herhangi iki insanın ter banyoları içinde yaşayabilecekleri bir sahneyi, ağlarını bininci kez tamir eden balıkçıların sakinliğiyle oynuyorduk. Masadaki votka şişesini kendime çektim. Kalbimin attığı yer olarak hesapladığım bölgenin önüne getirdim. Çünkü yorulan kolu ve dolayısıyla silahın namlusu alnımdan kalbime inmişti. Ve ben, acaba Absolut şişesinin patlama sesini duyabilecek kadar zamanım olur mu, diye düşünüyordum. Aklımızdan geçenler birbirimiz için çoktan birer broşür haline geldiğinden, ufak oyunumu anladı ve kendine has sırtışıyla namluyu tekrar alnımın hizasına getirdi. Suratımdaki bıkkın ifadeyle ben de koca bir yudum almak için şişeyi ağızıma dayadım.

Bir zamanlar, Absolut şişelerinin değişik

modellerinin toplandığı bir katalog görmüş-tüm. Ve dünyada kendine böylesi gereksiz işler yaratabilen insanlar varken neden bu denli işsizlik var, diye düşünmüştüm. Çünkü bir şişe ister kadın, ister kova şeklinde olsun, muhakkak bir deliğe sahip olması gerekiyordu... Ve biliyordum ki, gerçekte işe yaranan tek kısmı da oydu...

Şişenin dibinden şekilsizleşmiş komik yüzünü seyredip tekrar votkayla yıkadım boğazımı. Gözbebeklerimi bulmaya çalışıyordu. Ama siyah gözlerim buna hiçbir zaman izin vermemişti. Sağ elini masanın ortasına bıraktığım şişeye uzattı ama sonra aklına birden kötü bir hikâye gelmiş gibi geri çekti. Saatin sabahı kovaladığı ve yakalamasına çok az kaldığı bu zamanda içinde bulunduğumuz durum için bir açıklama beklemem gerekirdi. Ama beklemiyordum. Hayatımın öyle bir dönemini yaşıyordum ki, hiçbir şeyi beklemiyor ve merak etmiyordum. Ama yine de, normalde sinir bozması gereken pozisyonun anlamını öğrenmek istercesine, yüzüme bilgiye aç bir çocuk ifadesi yapıştırdım...

Yutkundu ve konuşmaya başladı. Sesi sıcak, geceyi üzmeyecek kadar kısık ve beni üzmeyecek kadar da dürüst çıkıyordu.

“Yaz... Bizi yaz. Her şeyin sonuna geldiğimizizin kanıtı olan kitabı yaz.”

O kadar yavaş söylüyordu ki kelimeleri, sanki her harfi çok uzaklardan bulup bin bir zorlukla getiriyormuş gibiydi. Bu söylediğini elindeki silahtan ötürü bir emir gibi algılamam gerekirken, ben daha çok bir yalvarış olarak misafir etmiştim zihnime. Yanıt vermediğimi görünce devam etti:

“Bak Kayra, biz herkes olduk. Kendimize en büyük acıları ve zevkleri tattırdık. Ve artık ölüyoruz. Bunu fark etmiyor musun? En yukarıdan aşağı düşüyoruz. Ve yeri öpmemize çok az kaldı. Başladığımız yere dönmeden, yani sermayemizde ve hafızamızda sadece is-

mimiz kalmadan hatırladıklarımızı yazacaksınız. Hayatın suyunu içtikten sonra bir gün işememiz gerekecekti. Ve zihinlerimiz ölmeden önce bunu yapacağız. İnsanlığımızı, ahlakımızı, dünyayı çok uzun zaman önce yok ettik... Hissediyorum. Şimdi sıra anılarımızda ve hayallerimizde. Kafatasımızın içini süsleyen bütün bildiklerimizde. Her geçen saniye eksiliyorlar. Çok geç olmadan yazmalısın!”

Duyduklarımınla kendimi sarhoş ediyordum. Bitirdiğini ağzımı kapattığı zaman anladım. Daha önce de konuşmuştuk yazma işini. Ve ikimiz de bunun bizim için çok yorucu olacağını ve kimsenin hikâyelerimizden bir anlam çıkaramayacağını, çünkü kelimelerin yaşadıklarımızın ve düşündüklerimizin yanında altı aylık bebekler gibi kalacağını anlamıştık. Ama şimdi karşımda bunu yapmak isteyen ve işbirliğine girmediğim takdirde kendi hayatı kadar değerli olmayan canımı almaya kararlı eski dostum oturuyordu...

O an çok yorgun olduğumu hissettim. Kurduğu cümleler beni eskilere götürmüş ve verdiği mücadeleleri aklıma getirmişti. Sadece bunları yeniden düşünmek bile kendimi ölüm döşeginde yatan bir yaşlı gibi hissetme yetmişti. Ben yazmak istemiyordum. Hiçbir şey istemiyordum. Dünya üzerinde yapılacak işlerim bitmişti. Düşündüğüm her şeyi denemiştım. Şimdiyse sakın bir şekilde ölümü beklemek istiyordum. Zihin yolculuğumun son aşamasındaydım. Dünyanın en güzel sanat eserini yaratıp on dakika seyrettikten sonra yakan bir ressam gibi ben de keşfettiğim düşünce cennetimi tasfiye ediyordum. İki aydır bunu yapmaya çalışıyordum ve bitmesine çok az kalmıştı. En azından ben öyle düşünüyordum. Sona erdiğinde ise beş yaşındaki bir çocuğa dönüşecektim. Ve bu zaten çok büyük bir çaba gerektiriyordu. Cehalete geri dönüşün cehaletten çıkmaktan çok daha zor olduğunu, hafızamın rahatsız eden darbeleriyle anlamıştım... Hatta belki yarata-

çağım yeni ve bomboş aklım sayesinde mutlu bile olabilirdim...

Mutluluk. Gözlerimle beynimin arasından geçirdiğim son kavram o kadar saçma geldi ki, bir tebessüm oturdu suratımın tam ortasına. Ve şimdi Kinyas gelmiş, bana yeniden yükselmemi söylüyordu. Paraşütünü açmış bir adamdan uçağa dönmesini beklemek gibi bir şeydi bu. Bütün bunları kendime tekrarladıktan sonra terk etmeye çalıştığım bana çok uygun bir yanıt verdim. Düşüncüklerimin tam tersini yapmakta ve söylemekte gerçek bir usta olduğumu kendime tekrar kanıtladım. Zaten acıya ve yalana ne kadar dayanabileceğimi hep merak etmişimdir. Aslında sadece birkaç yıl merak ettim çünkü bir gece aynaya baktığımda, kıpkırmızı gözlerim bana bütün dünyayı ve öğrençliklerini hazmedebileceğimi söylemişti.

“Tamam. Yazacağım. Ama bil ki, kan kay-

beder gibi kelime kaybettim. Son yazdığım kitabın üzerine yıllar bindi. Ve bugünlerde, sokakta ateş istemek için bile iki kelimelik konuşmayı kafamda derleyip toparlamam gerekiyor. Provasız adımları bile söyleyemiyorum. Unutma ki ölmekte olan bir zihni yeniden hayata çağırıyorsun. Unutma ki Kayra'yı uyandırılıyorsun!”

Artık votkadan rahatça içebilirdi. Boğazından süzülen alkolün bir bölümünü mide sine indirdi. Silahı masaya koydu. Kalem alıp sağ elinin serçe parmağına bir “K” harfi çizdi. Ve diğer parmaklarını da harflerle doldurdu. Son iki harf için de, kalemi sağ eline geçirip her gerçek solak gibi neredeyse felçli sayılacak kadar hâkim olamadığı hareketlerle, sol elinin işaret ve orta parmağını kullandı. Yaptığı şey, on beş yıl öncesine dayanan aramızdaki eski bir şakaydı. Kalem önüme doğru bıraktı. Ellerini sıkarak yan yana ma-

KINYAS

VE

Sertifika no: 44919

ISBN 978-625-6417-87-8

9 786256 417878

DK
Doğan
Kitap

Dijital fiyat etiketi

QR kodu okutunuz

KAYRA